

PUBLICATIEBLAD

MINISTERIËLE REGELING MET ALGEMENE WERKING van de 22ste december 2023, ter uitvoering van artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen¹

De Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn,

In overweging genomen hebbende:

dat uit het door het Centraal Bureau voor de Statistiek voor Curaçao vastgestelde prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie blijkt dat het cijfer voor de maand augustus 2023, vergeleken met het cijfer voor de maand augustus 2022, met 5.4% is gestegen;

dat op grond van een indexatie van het minimumuurloon met 5.4%, het minimumuurloon wordt verhoogd met een bedrag van NAf 0,58 per uur;

dat de Sociaal Economische Raad, gelezen het advies van 22 december 2023, is gehoord;

Gelet op:

artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen;

HEEFT BESLOTEN:

Artikel 1

Met ingang van 1 januari 2024 treedt voor het bedrag van het minimumuurloon, bedoeld in artikel 9, eerste lid, tweede lid, onderdeel c, derde lid, onderdeel c, en vierde lid, onderdeel c, van de Landsverordening minimumlonen telkens in de plaats: NAf 11,28.

¹ P.B. 2022, no. 135 (GT).

Artikel 2

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2024.

Willemstad, 22 december 2023
De Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid
en Welzijn,
R.D. LARMONIE-CECILIA

Uitgegeven de 22ste december 2023
De Minister van Algemene Zaken,
G.S. PISAS

Toelichting behorende bij de Ministeriele regeling met algemene werking van de 22ste december 2023 ter uitvoering van artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen²

I.1. Algemeen

Conform artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen kan de Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn, indien uit de door het Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS) vastgestelde prijsindexcijfers van de gezinsconsumptie blijkt dat het cijfer voor de maand augustus van het lopende jaar, vergeleken met dat cijfer voor de maand augustus van het daaraan voorafgaand jaar is veranderd, de Sociaal Economische Raad (SER) gehoord, nieuwe minimumloon bedragen vaststellen die per 1 januari van het volgende jaar gaan gelden. De keuze van welk prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie zoals vastgesteld door het CBS zal worden toegepast, is aan de Minister voorbehouden.

De Minister kiest ervoor om het prijsindexcijfer op basis van het twaalf maandelijks gemiddelde te hanteren. De toepassing van het consumentenprijsindexcijfer op basis van het twaalf maandelijks gemiddelde is een geschikte indexeringsmethode, aangezien hiermee een goed beeld wordt verkregen van de lange termijn prijsontwikkeling.

Zowel in het advies d.d. 22 december 2023, als in het advies d.d. 21 december 2017 van de Sociaal Economische Raad (hierna: SER) wordt door de SER aanbevolen om het twaalf maandelijks gemiddelde te hanteren.

Het CBS berekent en publiceert namelijk de gegevens met betrekking tot de prijsontwikkeling op Curaçao in de vorm van:

- de enkelvoudige maandmethode, waarbij het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie voor een bepaalde maand van het lopende jaar wordt vergeleken met het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie voor diezelfde maand van het voorgaande jaar; en
- het twaalfmaands gemiddelde, waarbij de gemiddelde ontwikkeling van het prijsindexcijfer gemeten over de periode van twaalf maanden voorafgaande aan een bepaalde maand, vergeleken wordt met de gemiddelde ontwikkeling van het prijsindexcijfer over dezelfde periode van een jaar eerder.

Op 5 oktober 2023 publiceert het CBS het volgende:

“Gemeten over de periode twaalf maanden tot en met juli en augustus 2023, ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder, zijn de consumentenprijzen gemiddeld genomen in juli 2023 met 6,0 procent gestegen, en in augustus 2023 gestegen met 5.4 procent”.³

Deze ministeriële regeling met algemene werking ter uitvoering van artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen strekt tot een verhoging van het huidige minimumuurloon van NAf 10,70 naar NAf 11,28 per 1 januari 2024.

De verhoging van NAf 10,70 naar NAf 11,28 is met toepassing van de hierboven beschreven

² P.B. 2022, no. 135 (GT).

³ <https://www.cbs.cw/de-ontwikkeling-van-de-consumentenprijzen-op-curacao-voor-de-maanden-juli-en-augustus-2023>.

inflatie van 5,4% , zoals door het CBS gepubliceerd.

I.2. De aanpassingen van het minimumuurloon t/m 2023

Bij Ministeriële regeling met algemene werking van de 9de augustus 2016⁴ werd het minimumuurloon per 1 januari 2017 verhoogd van NAf 8,20 naar NAf 9,00 en was het de bedoeling om voor de jaren ná 2017 het minimumuurloon als volgt te verhogen⁵:

Tabel 1

	2016	2017	2018	2019	2020
Minimumuurloon	8,20	9,00	9,80	10,60	11,41
Verhoging minimumuurloon		0,80	0,80	0,80	0,81
% verhoging Minimumuurloon		9.8%	8.9%	8.2%	7.6%
Minimummaandloon bij 40-urige werkweek ⁶	1.420,24	1.558,80	1.697,36	1.835,92	1.976,21

De in tabel 1 vermelde gewenste minimumuurlonen voor de jaren 2018 tot en met 2020 werden echter niet gerealiseerd. Na 2017 werden de minimumuurlonen als volgt gewijzigd, zie tabel 2.

Tabel 2

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Minimum uurloon in NAf	9,00	9,175	9,37	9,62	9,62	10,20	10,70
Verhoging minimum uurloon in NAf	0,80	.0,175	0,195	0,25	0,00	0,58	0,50
% verhoging Minimum uurloon	9.8%	1.9%	2.1%	2.7%	0.0%	6.0%	4.9%
Minimum maandloon bij 40-urige werkweek ⁷ in NAf	1.558,80	1.589,11	1.622,88	1.666,18	1.666,18	1.766,64	1.853,24

⁴ P.B. 2016, no. 46.

⁵ Zie de Toelichting behorende bij de Ministeriële regeling met algemene werking van de 9de augustus 2016 (P.B. 2016, no. 46), blz. 3.

⁶ Minimummaandloon wordt als volgt berekend: minimumuurloon x 40 uur x 4.33 weken. Gemiddeld wordt één maand gelijkgesteld aan 4.33 weken.

⁷ Minimummaandloon wordt als volgt berekend: minimumuurloon x 40 uur x 4.33 weken. Gemiddeld wordt één maand gelijkgesteld aan 4.33 weken.

I.3. De aanpassing van het minimumuurloon in 2024 op basis van het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie van augustus 2023

Ingevolge artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen⁸ kan een verhoging van het minimumuurloon per 1 januari van elk komende jaar worden gebaseerd op het inflatiepercentage welke wordt verkregen door het prijsindexcijfers van de gezinsconsumptie voor de maand augustus van het lopende jaar te vergelijken met het cijfer voor de maand augustus van het afgelopen jaar.

Nemen we 1 januari 2017 als beginjaar en op welke datum bij Ministeriële regeling het minimumuurloon werd verhoogd naar NAF 9,00, dan had op basis van artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen, het minimumuurloon in de jaren na 2017 als volgt kunnen worden aangepast op basis van de prijsindexcijfers van de gezinsconsumptie voor de maanden augustus.

Tabel 3

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inflatie augustus lopend jaar t.o.v. afgelopen jaar	1.2%	2.0%	2.8%	2.4%	3.2%	5.8%	5.4%	
Minimum uurloon in NAF op basis van artikel 13, eerste lid, Lv minimumlonen		9,11	9,29	9,55	9,78	10,09	10,68	11,26
Minimum uurloon in NAF zoals vastgesteld of vast te stellen door de Minister		9,175	9,37	9,62	9,62	10,20	10,70	11,28

Het minimumuurloon van NAF 10,70 zoals per 1 januari 2023 vastgesteld bij Ministeriële regeling van 23 december 2022⁹, is dus iets meer dan het minimumuurloon van NAF 10,68 welke is berekend aan de hand van de jaarlijkse stijging van de consumentenprijzen en met welk uurloon de laagstbetaalden hun koopkracht konden behouden.

⁸ Artikel 13, eerste lid, van de Landsverordening minimumlonen luidt als volgt: "Indien uit de door het Centraal Bureau voor de Statistiek vast te stellen prijsindexcijfers van de gezinsconsumptie blijkt, dat het cijfer voor de maand augustus van het lopende jaar, vergeleken met het cijfer voor de maand augustus van het voorafgaande jaar is gestegen of gedaald, kan de Minister de Sociaal-Economische Raad gehoord, bedragen vaststellen, die met ingang van 1 januari van het komende jaar in de plaats treden van de in artikel 9 eerste tot en met vierde lid, genoemde bedragen. De Minister bepaalt welk prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie zoals vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek voor de toepassing van het bepaalde in de eerste zin wordt gebruikt."

⁹ P.B. 2022, no. 134.

Zoals hiervoor aangegeven zijn volgens het CBS zijn de consumentenprijzen in augustus 2023 gestegen met 5.4% ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder.¹⁰ Met een inflatiepercentage van 5.4% voor augustus 2023 kan het minimumuurloon per 1 januari 2024 toenemen met NAf 0,58 en worden vastgesteld op een minimum uurloon van NAf 11,28.¹¹ Ook dan is het minimumuurloon iets meer dan het minimumuurloon welke minimaal nodig is om de koopkracht voor de laagst betaalden te behouden. Het minimum maandloon per 1 januari 2024 komt derhalve op NAf 1.953,70.¹²

De vraag is of het voornemen van ondergetekende om het minimumloon per 1 januari 2024 te verhogen wel verantwoord is. Naar de mening van ondergetekende is een verhoging van het minimum uurloon met NAf 0,58 wel degelijk verantwoord. Dat wordt hieronder nader toegelicht.

I.3. De doorwerking van een minimumloonverhoging op de andere lonen

Op basis van de literatuur bestaat de verwachting dat een verhoging van het minimumloon ook gevolgen kan hebben voor de lonen daarboven. Een verhoging van het minimumloon zal de aangrenzende lonen laten stijgen. Dit noemen we “spillovereffecten” of “overloopeffecten”.

Uit analyses¹³ blijkt dat wanneer het minimumloon verhoogd wordt met 10%, de verhoging in de eerste plaats een direct effect heeft op alle lonen tot aan het nieuwe minimumloon van 110% van het oude minimumloon. Op de tweede plaats komen de overloopeffecten die de lonen boven de 110% van het oude minimumloon doen stijgen.

Uit deze analyses blijkt dat bij een minimumloonverhoging van 10% doorwerking optreedt tot 40% boven het oude minimumloon, bestaande uit 10% directe effecten en 30% overloopeffecten. Na de minimumloonverhoging zullen de werknemers met lonen tot 30% boven het oude minimumloon, ook tenminste de loonsverhoging in guldens willen ontvangen om het loonverschil die deze lonen met het oude minimumloon hadden, te behouden.

Uit de literatuur¹⁴ blijkt ook dat de overloopeffecten toenemen naarmate de minimumloonstijging toeneemt. Bij een minimumloonverhoging van 20% zal volgens de literatuur een doorwerking optreden tot 60% (= 20% directe werking + 40% overloopeffecten) boven het oude minimumloon.

Een verklaring hiervoor is dat bij een grote verandering van het minimumloon, het deel van de werknemers dat als gevolg van de grote minimumloonverandering met hun uurloon onder het nieuwe minimumloon komen te staan, sterk toeneemt. Zij worden als het ware door de

¹⁰ Zie het Persbericht van het CBS over de ontwikkeling van de consumentenprijzen op Curaçao voor de maanden juli en augustus 2023 en zie ook CBS Curaçao, [annual-consumer-price-index-and-inflation-rates-since-1970_1.pdf, 26 september 2023.](#)

¹¹ NAf 10,70 × 1.054 = NAf 11,28.

¹² NAf 11,28 × 40 × 4.33.

¹³ Cengiz, D., A. Dube, A. Lindner en B. Zipperer, 2019. The Effect of Minimum Wages on Low-Wage Jobs. *Quarterly Journal of Economics*, 134(3), 1405–1454.

¹⁴ Dube, A., 2019. Impacts of minimum wages: review of the international evidence.

minimumloonverhoging geraakt en eisen dan ook dat hun loon naar het nieuwe minimumloon wordt aangepast.

Daarnaast zullen de werknemers die vóór de invoering van de grote verandering van het minimumloon ruim boven het minimumloon verdienen en na de invoering de marge van hun loon met het minimumloon aanzienlijk zien verkleinen, de verkleining van deze marge enigszins willen beperken door op hun vakbonden druk uit te oefenen om ook hun lonen te verhogen.

Bij een verhoging van het minimumuurloon op basis van inflatiepercentage van 5.4% voor augustus 2023 neemt het minimumuurloon toe van N Af 10,70 in 2023 naar N Af 11,28 in 2024. Dat is een stijging van N Af 0,58 oftewel 5.4%.

Voor de berekening van de directe effecten en de overloopeffecten is het dan van belang te weten (1) het aantal werknemers met een loon beneden het minimumloon en (2) het aantal werknemers dat een loon verdient tot ongeveer 30% boven het minimumloon. Dit laatste in verband met de overloopeffecten.

Voor de bepaling van deze aantallen werknemers gaan wij uit van de volgende gegevens van het CBS betreffende de Gross Monthly Income of Employed Population 2014-2019:

Tabel 4

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Employed population	59.295	61.823	65.118	62.834	61.013	61.547
Income N Af 0 - 500	4.2%	3.3%	3.5%	4.8%	8.4%	3.1%
Income N Af 501 - 1000	8.4%	7.7%	8.7%	7.7%	3.8%	11.1%
Income N Af 1001 - 2000	27.1%	25.7%	31.7%	29.1%	30.0%	27.9%
Income N Af 2001 - 3000	16.2%	14.4%	19.3%	18.9%	17.8%	18.0%
Income N Af 3001 +	35.5%	32.3%	28.5%	26.8%	25.2%	22.8%
Unknown/not reported	8.6%	16.6%	8.3%	12.7%	14.9%	17.1%

Hierboven hebben we aangegeven in tabel 2 dat het minimumloon in 2019 N Af 1.622,88 bedroeg. Op grond van de percentages in tabel 4 kan worden berekend dat in 2019 ongeveer 31.6%¹⁵ van de beroepsbevolking in 2019 oftewel 19.449 werknemers een minimumloon ontvingen. En ten aanzien van het aantal werknemers dat een loon vanaf het minimumloon tot N Af 2.109,74 (N Af 1.622,18 + 30% zijnde de overloopeffecten) verdient, bedraagt dat aantal 12.5%¹⁶ van de beroepsbevolking oftewel 7.693.

Houden we voor het jaar 2023 hetzelfde percentage aan van 31.6% voor de directe effecten en van 12.5% voor de indirecte effecten, dan bedraagt in 2023 het aantal werknemers met een loon tot aan het minimumloon 21.084¹⁷ en bedraagt in 2023 het aantal werknemers met een loon vanaf het minimumloon tot 30% boven het minimumloon 8.340¹⁸, zie tabel 5.

¹⁵ 3.1% + 11.1% + (622.88/1000) x 27.9% = 31.6% x 61.547 employd population = 19.449 werknemers.

¹⁶ (377.12/1000) x 27.9% + (109.74/1000) x 18% = 12.5% x 61.547 employd population = 7.693 werknemers.

¹⁷ 31.6% van de beroepsbevolking van 66.722.

¹⁸ 12.5% van de beroepsbevolking van 66.722.

Tabel 5

	2019	2023
Totale bevolking Curaçao ¹⁹	158.659	148.934
Beroepsbevolking ²⁰	61.547	66.722
% beroepsbevolking	38.79%	44.80%
Aantal werknemers met loon tot aan minimumloon	19.449	21.084
Aantal werknemers met loon vanaf minimumloon tot 30% boven het minimumloon	7.693	8.340

Een verhoging van de minimumlonen heeft effect op de winstmarges van de werkgevers als gevolg van de gestegen loonkosten voor de werkgevers.

I.4. De totale loonkosten van een minimumuurloon verhoging van NAf 0,58

Bij een verhoging van het minimumuurloon per 1 januari 2024 met NAf 0,58 van NAf 10,70 naar NAf 11,28 per uur zal het bruto minimummaandloon per werknemer met NAf 100,46 maand²¹ stijgen.

De totale loonkosten van een minimumloner in 2024 zullen voor de werkgever NAf 121,75 per maand bedragen (zie tabel 6).

Tabel 6

Stijging loonkosten in 2024 per maand na verhoging minimumuurloon met NAf 0,58 per 1 januari 2024	in NAf
Stijging bruto minimumloon per maand	100,46
Premie werkgever AOV: 9.0%	9,04
Premie werkgever AWW: 0.5%	0,50
Premie werkgever AVBZ: 0.5%	0,50
Premie werkgever BZV: 9.3%	9,34
Premie werkgever ZV/OV: 1.9%	1,91
Totaal	121,75

Jaarlijks zullen de kosten van één werknemer voor de werkgever als gevolg van de verhoging van het minimumuurloon met NAf 0.58 toenemen met een bedrag van 12 x NAf 121,75 = NAf 1.461,00.

Uitgaande van het aantal werknemers van 21.084 in het jaar 2023 met een minimumloon en het aantal werknemers van 8.340 in het jaar 2023 met een loon vanaf het minimumloon tot 30% boven

¹⁹ Source: CBS Labour Force Surveys t/m feb 2023.

²⁰ Source: CBS Labour Force Surveys t/m feb 2023.

²¹ Toename minimummaandloon = 40 uur x NAf 0,58 x 4.33 weken = NAf 100,46.

het minimumloon, dan zullen met de verhoging van het minimumuurloon per 1 januari 2024 met NAf 0,58 de totale loonkosten inclusief de premies in 2024 voor de werkgevers toenemen met NAf 42.988.464 (zie tabel 7).

Tabel 7

	In NAf
Directe werking: 21.084 werknemers x NAf 1.461,00	30.803.724
Overloop effecten: 8.340 werknemers x NAf 1.461,00	12.184.740
Totaal	42.988.464

I.5. Effect van verhoging minimumloon op de economie

De stijging daarvan moet immers worden opgebracht door de werkgevers en dan is het de vraag of de economie van Curaçao voldoende draagkracht heeft.

Zoals hierboven berekend zijn de kosten van het verhogen van een minimumloon NAf 42.988.464,-.

Volgens de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (hierna: CBCS) zal het reële bruto binnenlands product (BBP) van Curaçao in 2024 toenemen met 3.4%. Dat is iets minder dan de toename van 3.8% in 2023.²²

Uitgaande van een nominale BBP van NAf 5.504,6 miljoen in 2022²³ is het reële BBP in 2023 gestegen naar NAf 5.713,8 miljoen.²⁴

Uitgaande van een nominale BBP van NAf 5.908,8 miljoen in 2023²⁵ zal het reële BBP in 2024 verder stijgen naar NAf 6.109,7 miljoen.²⁶

Het reële BBP van Curaçao zal dus in 2024 ten opzichte van 2023 met NAf 395,9 miljoen stijgen. Dit houdt in dat de economie van Curaçao in 2024 voldoende absorptiekracht heeft om de kosten van een verhoging van het minimumloon van NAf 42.988.464,- te kunnen dragen.

En naast het feit dat de economie van Curaçao de voorgestelde verhoging van het minimum uurloon kan dragen, heeft de verhoging ook een ondersteunend effect op het behoud van een groeiende economie voor Curaçao.

Immers, ten aanzien van de particuliere consumptie in 2023 voor Curaçao heeft de CBCS in haar Economic Bulletin van september 2023 het volgende verwoord: *“By contrast, private consumption dropped as the rise in inflation curbed the purchasing power of consumers”*.²⁷

En voor 2024 heeft de CBCS in haar Economic Bulletin van september 2023 verder het volgende

²² CBCS - Economic Bulletin - September 2023, table 3, blz. 21.

²³ CBCS - Economic Bulletin - September 2023, table 3, blz. 21.

²⁴ NAf 5.504,6 miljoen x 1.038.

²⁵ CBCS - Economic Bulletin - September 2023, table 3, blz. 21.

²⁶ NAf 5.908,8 miljoen x 1.034.

²⁷ CBCS - Economic Bulletin - September 2023, blz. 44.

voorspeld: *“Real GDP growth in 2024 is supported by both domestic and net foreign demand, with the former having a higher contribution. The increase in domestic demand is supported by both private and public demand, but private demand is set to decelerate considerably while public demand will maintain its pace of growth.”*²⁸

Op grond van deze voorspelling van de CBCS zal als gevolg van de hoge inflatie de koopkracht van de bevolking verder dalen en de groei van de particuliere consumptie verder matigen.

Echter, deze ontwikkeling zal in minder mate plaatsvinden in het geval de overheid de minimumlonen verhoogt op basis van het inflatiepercentage en de koopkracht van een groot deel van de bevolking daarmee in stand wordt gehouden, hetgeen een positieve invloed zal hebben op de ontwikkeling van het reële BBP in 2024.

I.6. Effect van verhoging minimumloon op de werkgelegenheid

Een verhoging van het minimumloon heeft in potentie het risico dat de kans op werk voor mensen met een relatief lage productiviteit verder afneemt, ook bij gelijkblijvende werkgelegenheid en misschien zelfs bij stijgende werkgelegenheid.

Daarnaast leidt de mate waarin de loonstijging op het laagste niveau en/of de gemiddelde loonstijging plaatsvindt, tot arbeidsbesparende investeringen en innovatie. Dit is een effect dat zich naar verwachting niet onmiddellijk zal manifesteren, maar naar verwachting wel op termijn. Vooral matig tot slecht renderende bedrijven zullen minder mogelijkheden hebben om zich aan de loonkostenstijging aan te passen. Loonstijgingen kunnen daarom bijdragen aan een versnelling van sanering door versnelde opheffing van laagproductieve en/of matig renderende bedrijven.²⁹

Veder wordt door een verhoging van het minimumloon de concurrentiepositie voor werkgevers verslechterd. Door een verhoging van het minimumloon zullen de loonkosten voor werkgevers toenemen wat weer leidt tot een prijsverhogend effect voor hun producten. Dit kan weer leiden tot een verminderde vraag naar hun producten en tot ontslag van de werknemers wiens loon valt onder de verhoging van het minimumloon.

Maar aan de andere kant is er sprake van een stijging van de werkgelegenheid -daling van de werkloosheid -door de verwachte toename van de private investeringen. Deze verwachting is gebaseerd op de economic bulletin van de CBCS van september 2023 waarin de president van de CBCS het volgende aangeeft: *“The growth forecast for 2023 has been revised up by 0.4 percentage point from the June outlook induced by a stronger-than-initially expected increase in private investments and a faster uptick of cruise tourism.”*³⁰

Deze economische impuls heeft tot gevolg dat meer mensen een inkomen zullen genieten en tezamen met de verhoging van de minimumlonen en de daaraan gekoppelde uitkeringen, leiden

²⁸ CBCS – Economic Bulletin – September 2023, blz. 12.

²⁹ Luca, D. L., & Luca, M. (2019). *Survival of the fittest: the impact of the minimum wage on firm exit* (NBER Working Paper No. w25806). National Bureau of Economic Research.

³⁰ CBCS - Economic Bulletin - September 2023, blz. 4.

deze ontwikkelingen tot een grotere particuliere consumptie en zorgen dus voor een hogere productie, waardoor bedrijven meer vraag hebben naar arbeid.

I.7. Effect van verhoging minimumloon op het prijsniveau

Een verhoging van het minimumloon leidt tot een toename van de loonkosten voor werkgevers wat weer kan leiden tot een verhogend effect op de prijzen.

De werkgevers kunnen de gestegen loonkosten afwentelen door de prijzen van hun producten te verhogen. Deze stijging van de prijzen zal op zijn beurt weer invloed kunnen hebben op de particuliere consumptie na de stijging van de minimumlonen. Hiervoor is reeds aangegeven dat de particuliere consumptie als gevolg van de stijging van de lonen zal toenemen. Maar deze consumptie zou geremd kunnen worden door de prijsstijgingen welke wordt veroorzaakt door de gestegen loonkosten van de werkgevers en de import van goederen uit het buitenland waarvan de prijzen zijn gestegen.

Door een verhoging van hun productprijzen zullen de ondernemers in een slechtere concurrentiepositie komen te verkeren ten opzichte van de producenten in het buitenland. Met een steeds meer opkomende onlinemarkt en internationale cargobezorgdiensten, zal een binnenlandse prijsstijging tot sluiting van binnenlandse bedrijven leiden en minder werkgelegenheid en minder particuliere bestedingen.

Verder is voor Curaçao van belang dat de afwenteling van een stijging van de loonkosten op consumenten door middel van prijsverhogingen eerder zal plaatsvinden in dienstensectoren zoals de horeca en detailhandel, dan in exportsectoren, waar het eiland meer moet concurreren met het buitenland.³¹ En op Curaçao speelt de horeca een grote rol binnen de toeristenindustrie.

De werkgevers kunnen de gestegen loonkosten ook afwentelen door genoeg te nemen met een kleinere winstmarge. Met de gunstige ontwikkelingen in de Curaçaose economie in het vooruitzicht is het de verwachting dat de binnenlandse ondernemers bij een verhoging van de minimumlonen zullen kiezen voor een kleinere winstmarge dan voor het verhogen van hun prijzen om hun voortbestaan enigszins te kunnen veiligstellen.

Tot slot dient hier wel te worden aangetekend dat wanneer de toename van de loonstijging en de arbeidsproductiviteit gelijke tred houden, dit geen aanleiding behoeft te geven tot prijsaanpassingen (van producten).

I.8. Samenvatting

Sinds begin 2023 vertoont de economie van Curaçao weer een opgaande lijn na de coronaperiode. Met de verhoging van het minimumuurloon wordt de daling van de koopkracht van de laagstbetaalden in onze maatschappij als gevolg van de gestegen inflatie, voorkomen.

³¹ Haraztosi en Lindner, 2019, Luca en Luca, 2019, Aaronson et al., 2008, Hirsch et al., 2015.

Sociaal en maatschappelijk gezien is de verhoging van het minimumuurloon nog steeds onvoldoende om een groot deel van de bevolking van Curaçao dat nog steeds in armoede leeft, een menswaardig bestaan, een behoorlijke levensstandaard en enige bestaanszekerheid te kunnen bieden. In dit kader is het van belang om ook de ontwikkelingen op het gebied van het minimum op de zustereilanden van Curaçao in de gaten te houden. Zo is men op Bonaire voornemens om het wettelijk minimumloon naar US\$ 1.750,- per maand te verhogen. Dat staat gelijk aan NAf 3.185,-.³²

Er zal dus een aanzienlijk verschil ontstaan tussen de minimumlonen op de eilanden, terwijl de leefomstandigheden hetzelfde zijn. Beide eilanden zijn afhankelijk van importen uit het buitenland en waarvan de importprijzen vóór heffing van invoerrechten nagenoeg dezelfde zijn.

Op grond van het bovenstaande is ondergetekende van mening dat een verhoging van het minimumuurloon met NAf 0,58 per 1 januari 2024 sociaal en economisch gezien, verantwoord is. Met deze verhoging wordt de daling van de koopkracht van de laagstbetaalden in onze maatschappij als gevolg van de gestegen inflatie, voorkomen.

Sociaal en maatschappelijk gezien is de verhoging van het minimumuurloon nog steeds onvoldoende om een groot deel van de bevolking van Curaçao dat nog steeds in armoede leeft, een menswaardig bestaan, een behoorlijke levensstandaard en enige bestaanszekerheid te kunnen bieden.

Maar gezien de hoge loonkosten voor de maatschappij welke een verhoging van het minimumuurloon naar het bestaansminimum met zich meebrengt, wordt vooralsnog de minimumlonen slechts verhoogd met het inflatiepercentage ten einde de koopkracht van de laagst betaalden niet verder te laten verslechteren.

II. Financiële paragraaf

In het navolgende zullen de mogelijke financiële effecten van de voorgestelde verhoging van het minimumloon worden toegelicht.

De verhoging van het minimumloon heeft directe en indirecte gevolgen voor de overheidsinkomsten. Zo kan als gevolg van de gestegen loonkosten het winstniveau van de bedrijven afnemen waardoor de opbrengst van winstbelasting zal afnemen.

Een lastenverhoging van circa NAf 43 miljoen als gevolg van een minimumuurloonverhoging in het kader van het koopkrachtbehoud, zou op basis van het winstbelastingtarief van 15% à 22% tot een derving in de winstbelasting leiden van circa NAf 6.5 miljoen à NAf 9.5 miljoen bedragen.

Vermoedelijk zal de derving aan winstbelasting iets lager zijn als gevolg van het feit dat de werkgevers de lasten enigszins verlagen door personeel te ontslaan als gevolg van de stijging van het minimumloon. Maar zoals hiervoor gesteld zal dat minimaal zijn aangezien de werkgelegenheid nauwelijks zal dalen als gevolg van de minimumloonverhoging.

³² Commissie Sociaal Minimum Caribisch Nederland: Een waardig bestaan, 6 oktober 2023.

Verder zijn vrijwel alle uitkeringen gekoppeld aan het minimumloon. Het grootste gedeelte van het budgettaire effect wordt veroorzaakt door toenemende uitgaven aan AOV/AWW (Algemene Ouderdomsverzekering en Algemene weduwen- en wezenverzekering) en in mindere mate de bijstand, dat is de zogenoemde onderstand, die allebei gekoppeld zijn aan het minimumloon. Ook de kosten van de Ziektekostenverzekering en de Ongevallenverzekering nemen toe. Daarnaast stijgen door een minimumloonsverhoging de loonkosten voor de overheid en door de overheid gesubsidieerde instellingen.

Behalve de stijging van de loonkosten voor de overheid en voor de onder de overheid vallende zorginstellingen, zal een verhoging van het minimumloon ook extra uitgaven voor de overheid teweegbrengen als gevolg van de koppeling van de sociale uitkeringen aan de lonen.

Daarentegen zullen, zoals hierboven is aangetoond, de premieopbrengsten stijgen omdat over het hogere loon zowel de werkgever als de werknemer premies verschuldigd zijn. En ook zullen de indirecte belastingen stijgen als gevolg van de toegenomen bestedingen.

Van de kosten van een minimumloonverhoging met koppeling van sociale uitkeringen stroomt ongeveer de helft terug de schatkist in. Belangrijke oorzaken hiervoor zijn de hogere belastingafdrachten die volgen uit hogere lonen en uitkeringen en de extra consumptie van mensen die hun loon of uitkering zien stijgen.

III. Advies Sociaal Economische Raad

Op 22 december 2023 heeft de Sociaal Economische Raad advies met referentie nr. 127/2023 uitgebracht.

De SER stelt vast dat het waarborgen van een toereikend inkomen essentieel is voor huishoudens in Curaçao, met name voor huishoudens bestaande uit minimumloners. Dit is van cruciaal belang om een redelijk levensonderhoud te kunnen bekostigen en actief deel te nemen aan de samenleving. Er bestaat een duidelijke behoefte om de balans te herstellen tussen overheidsbeleid en gemeenschapsbehoeften, met specifieke aandacht voor ondersteuning van mensen met een laag inkomen.

Het is van cruciaal belang om een evenwicht te vinden tussen het verhogen van het minimumloon en het handhaven van economische stabiliteit. Een te snelle of te aanzienlijke verhoging kan negatieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid en de concurrentiepositie van bedrijven.

De SER doet de volgende aanbevelingen voor beleidsimplementatie om het vorengenoemde evenwicht te realiseren:

- De SER benadrukt het belang van het verhogen van de arbeidsproductiviteit parallel aan de verhoging van het minimumloon. Dit kan door middel van investeringen in scholing en training van werknemers, vooral in sectoren waar het minimumloon veelvuldig wordt betaald.
- De SER adviseert specifieke ondersteuning voor sectoren die het meest geraakt worden door de verhoging van het minimumloon. Dit kan in de vorm van subsidies of belastingverlichtingen om de extra loonkomsten op te vangen.

- Voortdurende monitoring en evaluatie van de impact van de minimumloonverhoging is essentieel. Dit helpt bij het tijdig identificeren en aanpakken van eventuele negatieve economische gevolgen.
- Ontwikkeling van gerichte beleidsmaatregelen om de arbeidsparticipatie van jongeren en ouderen te verhogen, gezien hun lage participatiegraad en hoge mate van economische inactiviteit.
- De SER beveelt aan om een diepgaand onderzoek te initiëren naar de oorzaken van de hoge werkloosheid onder laagopgeleiden, met speciale aandacht voor de mogelijke invloed van de productiviteitsval als gevolg van de verhoging van het minimumloon.

Concluderend geeft de SER de regering in overweging om bij de uiteindelijk politiek-bestuurlijke beslissing omtrent aanpassingen van het wettelijk minimumloon per 1 januari 2024 een zorgvuldige en evenwichtige afweging te maken van de belangen van zowel werknemers als werkgevers. De SER adviseert daarbij gebruik te maken van de beleidsaanbevelingen uit de SER-verkenning van 5 oktober 2017 (kenmerk 173/2017-SER), die integraal onderdeel uitmaakt van het gegeven advies van 22 december 2023.

Ondergetekende neemt het SER-advies ter harte en zal in de komende jaren erop aansturen dat de aanbevelingen van de SER, alsmede van het Ministerie van Economische Ontwikkeling van December 2023, zoals voorgesteld in de Macro-Economische Impactanalyse Indexering minimumloon 2024 - voor zover mogelijk - worden geïmplementeerd. Daarnaast is de toelichting van deze regeling aangevuld met een uitleg over de keuze van de indexering met 5.4%, zoals door de SER aanbevolen.

De Minister van Sociale Ontwikkeling,
Arbeid en Welzijn,
R.D. LARMONIE-CECILIA